

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1,2,3และ4 ในปีการศึกษา 2543 รวมทั้งหมดจำนวน 327 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและสามารถเก็บข้อมูลได้จำนวน 227 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.42 ส่วนที่เก็บข้อมูลไม่ได้ เนื่องจากนักศึกษาส่วนหนึ่งลาออก และอีกส่วนหนึ่งไม่มาเรียนโดยไม่แจ้งสาเหตุระหว่างที่เตรียมดำเนินการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามแนวคิดวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ โนลส์ (Knowles) และแบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถาม จากแบบวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scales) ของ ดร.ลูซี่ เมดเสน กุกลิเอลมิโน (Dr. Lucy Madsen Guglielmino) (Lucy Madsen Guglielmino,1977:1-7) ที่ นรินทร์ บุญชู แปลเป็นภาษาไทย (นรินทร์ บุญชู ,2532)

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองตามสถานที่พบกลุ่มและสถานประกอบการที่เป็นสถานที่ฝึกงานของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC+ (Statistical Package for Social Sciences Personal Computer Plus) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้ค่า Chi - Square และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพอสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่านักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตร ในกรุงเทพมหานครมีข้อมูลพื้นฐานหรือปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ อายุ คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนที่ผ่านมา และเหตุผลสำคัญที่เข้ามาเรียนโดยมีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่านักศึกษาเพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย โดยนักศึกษาเพศหญิงมีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 63.88 ส่วนนักศึกษาชายมีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 36.12

อายุ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 55.51 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 26 - 35 ปี มีจำนวน 59 คนคิดเป็นร้อยละ 25.99 ส่วนนักศึกษากลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50

คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่าง 2.00 - 2.99 จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 50.22 รองลงมา คือ คะแนนเฉลี่ย 3.00 - 4.00 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 39.21 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.99 มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.57

เหตุผลที่เข้ามาศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เข้ามาเรียน คือ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 51.98 รองลงมา คือ ต้องการความรู้ไปใช้กับอาชีพที่ทำอยู่ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 29.52 ต้องการวุฒิปริญญาตรี 33 คนคิดเป็นร้อยละ 14.54 ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.64 และต้องการเพื่อน, ต้องการหางานทำ และพ่อแม่บังคับให้เรียน ทั้ง 3 กลุ่มนี้มีจำนวนเท่ากันคือกลุ่มละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.44 ซึ่งเป็นกลุ่มที่น้อยที่สุด

2. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และองค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีรายละเอียดดังนี้

2.1 จำแนกตามระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

พบว่านักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวม \bar{X} เท่ากับ 3.82 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยนักศึกษาที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูง มีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 77.97 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 22.03

เมื่อพิจารณาในภาพรวมตาม 8 องค์ประกอบ ของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.45 จัดอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จำแนกตามเพศ

พบว่า นักศึกษาชายและหญิง มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวม \bar{X} เท่ากับ 3.72 และ 3.88 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทั้งคู่

เมื่อพิจารณารายด้านของ องค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่านักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้น ด้านนิมิตต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.49 และ 3.39 ตามลำดับ จัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาหญิงมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.32 จัดอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 จำแนกตามอายุ

พบว่า นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี 26-35 ปี และ 36 ปีขึ้นไป มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวม \bar{X} เท่ากับ 3.81, 3.87 และ 3.81 ตามลำดับ ซึ่งทุกกลุ่มอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณารายด้านตามองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองพบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มอายุ มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้น ด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.32, 3.38 และ 3.38 ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลางทุกกลุ่มอายุ

2.4 จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา

พบว่า นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา 1.00-1.99, 2.00 - 2.99 และ 3.00-4.00 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในภาพรวม ค่า \bar{X} เท่ากับ 3.65, 3.84 และ 3.86 ตามลำดับ ซึ่งทุกกลุ่มอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณารายด้านตามองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา 2.00-2.99 และ 3.00 - 4.00 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านที่อยู่ในระดับปานกลางทั้งสองกลุ่มคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.42 และ 3.24 ตามลำดับ ส่วนนักศึกษากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมาเท่ากับ 1.00-1.99 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านมโนมิตต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.49 และ 3.47 ตามลำดับ

2.5 จำแนกตามเหตุผลที่เข้ามาศึกษา

พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเหตุผลที่เข้ามาศึกษา ในภาพรวมมีค่า \bar{X} เท่ากับ 3.82 จัดอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาเหตุผลรายข้อ พบว่า นักศึกษาที่ให้เหตุผลที่เข้ามาศึกษาว่า ต้องการเพื่อนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สูงที่สุดมีค่า \bar{X} เท่ากับ 4.75 จัดอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ กลุ่มที่เรียนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น \bar{X} เท่ากับ 3.90 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนกลุ่มที่มีระดับค่าเฉลี่ยความพร้อมน้อยที่สุดคือกลุ่มเหตุผลอื่นๆ ได้แก่ พ่อแม่บังคับให้เรียนและต้องการหางานทำ มีค่า \bar{X} เท่ากับ 3.33 จัดอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ, อายุและ คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมาไม่มีความสัมพันธ์กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แต่เหตุผลที่เข้ามาศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ความต้องการมีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการกำหนดจุดมุ่งหมาย $r_{xy} = 0.47$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2) การวิเคราะห์ความต้องการมีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับวางแผนการเรียน $r_{xy} = 0.34$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
- 3) การวิเคราะห์ความต้องการมีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับ การแสวงหาแหล่งวิทยาการ $r_{xy} = 0.41$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 4) การวิเคราะห์ความต้องการมีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับ การประเมินผล $r_{xy} = 0.44$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 5) การกำหนดจุดมุ่งหมาย มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการวางแผนการเรียน $r_{xy} = 0.39$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
- 6) การกำหนดจุดมุ่งหมาย มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการแสวงหาแหล่งวิทยาการ $r_{xy} = 0.36$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
- 7) การกำหนดจุดมุ่งหมาย มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับ การประเมินผล $r_{xy} = 0.39$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
- 8) การวางแผนการเรียน มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการแสวงหาแหล่งวิทยาการ $r_{xy} = 0.41$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 9) การวางแผนการเรียน มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับ การประเมินผล $r_{xy} = 0.38$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
- 10) การแสวงหาแหล่งวิทยาการ มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับ การประเมินผล $r_{xy} = 0.60$ ซึ่งความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระดับ

ปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ความต้องการมีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง $r_{xy} = 0.48$
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง $r_{xy} = 0.52$
- 3) การวางแผนการเรียน มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง $r_{xy} = 0.44$
- 4) การแสวงหาแหล่งวิทยาการ มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง $r_{xy} = 0.52$
- 5) การประเมินผล มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง $r_{xy} = 0.54$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา จาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่านักศึกษาเพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย โดยนักศึกษาเพศหญิงมีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 63.88 ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่นำมาศึกษาวิจัยมี 5 สาขาวิชา ได้แก่ คอมพิวเตอร์และธุรกิจ, การจัดการ, ผ้าและเครื่องแต่งกาย, การดูแลเด็กและผู้สูงอายุ และ ช่างยนต์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสาขาวิชาที่ผู้หญิงนิยมประกอบเป็นอาชีพ

อายุ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี มีจำนวน 126 คน คิดเป็น ร้อยละ 55.51 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก เป็นช่วงอายุที่อยู่ในวัยศึกษาหาความรู้เพื่อการศึกษาต่อ หรือ เพื่อเตรียมประกอบอาชีพ

คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยผลการ เรียนปีที่ผ่านมามีอยู่ระหว่าง 2.00 - 2.99 จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 50.22 รองลงมา คือ

กลุ่มที่คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่าง 3.00 - 4.00 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 39.21 ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก นักศึกษาที่เข้ามาศึกษา มีความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการเรียน รวมทั้งเกิดจากความรับผิดชอบ และความสามารถในการควบคุมตนเองให้ดำเนินการเรียนรู้ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์

เหตุผลที่เข้ามาศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เข้ามาศึกษาคือ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 51.98 รองลงมาคือต้องการความรู้ไปใช้กับอาชีพที่ทำอยู่ จำนวน 67 คน สอดคล้องกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 55.51 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่อยู่ในวัยศึกษาหาความรู้เพื่อการศึกษาต่อ หรือเพื่อเตรียมประกอบอาชีพ

2.ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีรายละเอียดดังนี้

2.1 จำแนกตามระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า ในภาพรวม นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง \bar{X} เท่ากับ 3.82 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบ และสามารถนำตนเองได้ สอดคล้องกับทฤษฎี การเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) (อ่างถึงในแสงเดือน ทวีสิน, 2539) ที่กล่าวว่าผู้เรียน สามารถนำตนเองได้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจ มีความเจริญงอกงามในสิ่งที่เรียนรู้และมีลักษณะสติปัญญาที่เกิดการเรียนรู้ได้ และทฤษฎี Constructionism (อ่างถึงใน ปานกิมปี, 2543) ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และสร้างความรู้ขึ้นมาเองได้

เมื่อพิจารณารายละเอียด นักศึกษาที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับสูง มีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 77.97 ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก ผู้ที่จะเข้ามาศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย ต้องการความรู้และทักษะอาชีพ เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง พิจารณาจากข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เหตุผลที่เข้ามาศึกษาร้อยละ 51.98 ต้องการใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นรองลงมาคือร้อยละ 29.52 ต้องการความรู้ไปใช้กับอาชีพที่ทำอยู่

เมื่อพิจารณาตาม 8 องค์ประกอบของ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.45 จัดอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก วิธีการเรียนการสอนที่นักศึกษาเคยได้รับ ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น การได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกมาศ

ทองใส (2536) ที่พบว่าผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวม \bar{X} เท่ากับ 3.72 และ 3.88 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทั้งคู่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก นักศึกษามีความรับผิดชอบ และความสามารถในการควบคุมตนเอง ให้เรียนรู้เพื่อเป้าหมายของแต่ละคน ประกอบกับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อ การสร้างงาน พัฒนาอาชีพได้ เป็นการเรียนรู้ที่จำเป็นและตรงกับความต้องการ มีประโยชน์และมีคุณค่ากับชีวิต สอดคล้องกับและ หลักวิชาการศึกษาผู้ใหญ่(Andragogy) ของโนลส์ (Knowles, 1975) ที่เชื่อว่าผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้ซึ่งมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้จึงมีความต้องการและความสามารถที่จะเป็นผู้ซึ่งนำตนเอง (Self-Directing) ในการใช้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ในการระบุมุมมองที่เรียนของตนเอง และจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตตนเองได้

เมื่อพิจารณารายด้าน ของ องค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า นักศึกษาชายมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านมโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.49 และ 3.39 ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาหญิงมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นข้อที่อยู่ในระดับปานกลางคือด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.32 การที่นักศึกษาชายและหญิงมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนที่นักศึกษาเคยได้รับในอดีต ไม่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สัดส่วนในการฝึกคิดมีน้อย นักศึกษาเคยชินกับการทำตามคำสั่งของครู จึงขาดประสบการณ์ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่วนนักศึกษาชายมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านมโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลางนั้น พิจารณาจากข้อมูลจากตารางที่ 8 พบว่า นักศึกษาชายมีความมั่นใจในตนเองน้อยมากที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง \bar{X} เท่ากับ 2.82 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากความแตกต่างของความสามารถในการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) ของแต่ละบุคคล เช่น นักศึกษาบางคนอาจชอบเรียนรู้โดยการอ่าน บางคนอาจชอบเรียนรู้โดยการฟัง ฯลฯ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะ ความรู้พื้นฐานและความสนใจของผู้เรียนด้วย

2.3 จำแนกตามอายุ

พบว่า นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี 26-35 ปี และ 36 ปีขึ้นไป มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวม \bar{X} เท่ากับ 3.81, 3.87 และ 3.81 ตามลำดับ ซึ่งทุกกลุ่มอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก สภาพแวดล้อม การดำรงชีวิตในโลกการทำงาน ในปัจจุบันที่มีวิวัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งบทบาททางสังคม ของนักศึกษาสิ่งเหล่านี้ผลักดันให้ทุกคน โดยเฉพาะประชาชนที่ด้อยโอกาส พลาด หรือขาดโอกาสทางการศึกษามีความจำเป็นและต้องการพัฒนาความรู้ และทักษะอาชีพให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น และการที่นักศึกษาทุกกลุ่มอายุ มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระดับค่อนข้างสูง ประกอบกับนักศึกษาทุกกลุ่มอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีความเป็นตัวของตัวเองและนำตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของโนลส์ (Knowles, 1975) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้อง กับพัฒนาการทางจิตวิทยา และกระบวนการทางธรรมชาติของผู้ใหญ่ คือเมื่อตอนยังเป็นเด็กเป็นธรรมชาติที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่น ต้องการผู้ปกครอง ปกป้องเลี้ยงดู และตัดสินใจแทน เมื่อเติบโต มีพัฒนาการขึ้นก็ค่อยๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพิงผู้ปกครอง ครู และผู้อื่น การพัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเองและชี้นำตนเองได้

เมื่อพิจารณารายด้านตามองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มอายุ มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทุกด้านยกเว้น ด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.32, 3.38 และ 3.38 ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลางทุกกลุ่มอายุ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนที่นักศึกษาเคยได้รับในอดีต ไม่เอื้อต่อการพัฒนาคน ในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทำให้คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์จึงด้อยกว่าด้านอื่นๆ

2.4 จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา

พบว่า นักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา 1.00-1.99, 2.00 -2.99 และ 3.00-4.00 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในภาพรวม ค่า \bar{X} เท่ากับ 3.65, 3.84 และ 3.86 ตามลำดับ ซึ่งทุกกลุ่มอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะมีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมตนเองได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดการสอนผู้ใหญ่ของ แฟร์ (Poulo Freire, 1978) ที่สนับสนุนว่าผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้องกับ บรอกเค็ท และฮีมสตรา (Brockett and Hiemstra, 1991 : 24-25) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบภายในที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ คือ ความรับผิดชอบในด้านความคิด การกระทำของตนเอง สามารถเลือกกระทำในวิถีทางที่ตนเองปรารถนา ควบคุม และกำหนดทิศทางการนำตนเอง

เมื่อพิจารณารายด้านองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่านักศึกษาในกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา 2.00-2.99 และ 3.00 - 4.00 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านที่อยู่ในระดับปานกลางทั้งสองกลุ่มคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.42 และ 3.24 ตามลำดับ ส่วนนักศึกษาในกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา 1.00-1.99 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ยกเว้นด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านมโนมิตต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และด้านความคิดสร้างสรรค์ \bar{X} เท่ากับ 3.49 และ 3.47 ตามลำดับ

การที่นักศึกษาทุกกลุ่ม มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนการสอน ที่นักศึกษาเคยได้รับในอดีต ไม่สนับสนุนให้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์สัดส่วนในการฝึกคิดมีน้อย จึงขาดประสบการณ์ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่วนนักศึกษาในกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา 1.00-1.99 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านมโนมิตต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลางนั้นอาจเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อบุคคลมีอายุเพิ่มมากขึ้น และความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน โนลส์ (Knowles อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2538 : 138-139)

2.5 จำแนกตามเหตุผลที่เข้ามาศึกษา

พบว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเหตุผลที่เข้ามาศึกษา ในภาพรวมมีค่า \bar{X} เท่ากับ 3.82 จัดอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาที่เข้ามาศึกษา มีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการเรียน และสามารถในการควบคุมตนเองให้เรียนรู้ เพื่อเป้าหมายของแต่ละคน เนื่องจากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อ การสร้างงาน พัฒนาอาชีพได้เป็นการเรียนรู้ที่จำเป็นและตรงกับความต้องการ มีประโยชน์และมีคุณค่ากับชีวิต สอดคล้องกับ อุณา นพคุณ (2527:83-84) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการภายในตัวผู้เรียน การเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้น ผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้เรียนรู้ ตราบเท่าที่เขาคิดว่า เขาต้องการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะช่วยให้เขาบรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง

เมื่อพิจารณาเหตุผลรายข้อ พบว่า นักศึกษาที่ให้เหตุผลในการเข้ามาศึกษาว่า ต้องการเพื่อน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงที่สุดมีค่า \bar{X} เท่ากับ 4.75 จัดอยู่ใน

ระดับสูงทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มประชากรที่นำมาศึกษาอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการเพื่อน และสังคมเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด อิศรวัตน์ (2538:67) ที่กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่เน้นแหล่งข้อมูลการค้นคว้าได้แก่ ผู้รู้ เพื่อน การดูงาน คนในครอบครัว หนังสือ ส่วนนักศึกษาที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ลำดับรองลงมา คือ กลุ่มที่เรียนเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น \bar{X} เท่ากับ 3.90 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ถึงความจำเป็นและความต้องการ ความรู้และทักษะอาชีพ เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้สอดคล้องกับแนวคิด คิดเป็น ที่อุ้นตนา นพคุณ (2528) กล่าวว่า มนุษย์ใช้ความนึกคิดวิเคราะห์ปัญหา และพิจารณาทางเลือก คำตอบต่างๆ เพื่อตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำ มนุษย์มีอิสรภาพ และตัดสินใจกำหนด พฤติกรรมของตนเอง

3.ปัจจัยที่สัมพันธ์กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาคณะศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

1) เพศและอายุ เมื่อทดสอบค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi - Square พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะสามารถรับผิดชอบ และควบคุมการกระทำของตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของคาร์ล โรเจอร์ (Carl Roger อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533 : 149) ที่มีความเห็นว่ากระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ที่ควบคุมโดยผู้เรียนเองเท่านั้น และสอดคล้องกับสอดคล้องกับ แนวคิดของ ศาสตราจารย์ เดย์ (Day, H.I., 1971 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2533 : 30-33) ที่กล่าวว่าผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะ (Maturation) เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบตนเองได้ (Self-Responsibility) มีระเบียบกฎเกณฑ์ของตัวเอง มีความสามารถในการควบคุมตัวเองได้

จากผลการวิจัยที่ พบว่า เพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บอกซ์ (Box, 1983) ซึ่งศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษาโปรแกรมพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ และสำเร็จการศึกษาไปแล้วของ Tulsa Junior College มลรัฐ Oklahoma และ สุทร สูทองหล่อ (2542) ศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งพบว่านักศึกษาชายและหญิง มีลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามมีผลการศึกษาวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมชาติพบว่ามีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักศึกษากลุ่มผู้ที่มีอายุน้อย และกลุ่มผู้ที่มีอายุมาก ส่วนเม็ค คาร์เทย์ (Mc Carthy, 1985) ศึกษาการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง และเจตคติเรื่องเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ของ นักศึกษาวิชาเอกคณิตศาสตร์ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของนักศึกษามีอายุน้อย และนักศึกษามีอายุมาก ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างกลุ่มนักศึกษาดังกล่าว อย่างไรก็ตามมีผลการศึกษาวิจัยของแซบเบคเฮียน (Subbaghan, 1980:3701-A) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับมโนภาพต่อตนเองของผู้เรียนผู้ใหญ่ พบว่า ผู้เรียนที่อายุมากกว่า มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าผู้เรียนที่มีอายุน้อยกว่ารวมทั้ง ศศิธร กุลสิริสวัสดิ์ (2537) ที่ศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อจำแนกตามอายุ

2) คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา ทดสอบความสัมพันธ์ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากสาเหตุหลายประการดังนี้ จากการสัมภาษณ์นักศึกษาอย่างไม่เป็นทางการพบว่า ส่วนใหญ่ทำงานในวันจันทร์ถึงศุกร์ วันเสาร์ได้หยุดพัก 1 วัน ส่วนวันอาทิตย์เป็นวันที่พบกลุ่ม ซึ่งนักศึกษามีภาระครอบครัว และภาระด้านอื่นๆ อีกมากมาย เวลาในการศึกษาเรียนรู้มีน้อย ดังนั้นนักศึกษาที่เรียนได้คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนสูง จึงมักเป็นนักศึกษาที่สามารถวางแผนการเรียนได้ดี สอดคล้องกับข้อมูลในตารางที่ 24 พบว่าในข้อที่กล่าวว่า แม้ว่าข้าพเจ้ามีภารกิจมาก แต่ก็สามารถจัดแบ่งเวลาสำหรับการเรียนได้ นักศึกษากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียน 1.00-1.99, 2.00-2.99 และ 3.00-4.00 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น \bar{X} = 3.40, 3.76 และ 4.02 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่มีความคิดเห็นที่ตนสามารถจัดแบ่งเวลาในการเรียนได้สูง จะมีค่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนสูง ส่วนกลุ่มที่สามารถจัดแบ่งเวลาได้ต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนต่ำกว่า สอดคล้องกับแนวคิด สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2533 : 79,85) กล่าวว่าคะแนนหรือสิ่งที่วัดด้วยแบบทดสอบขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น อิทธิพลและความเกี่ยวข้องกับพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม, ความแตกต่างระหว่างบุคคล, ความสัมพันธ์ระหว่างสรีรวิทยา และระบบประสาทส่วนต่างๆ สถานภาพของชั้นทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม, โอกาสที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกหัด การฝึกอบรม, ความเจริญงอกงามหรือความเสื่อมถอยของสติปัญญา ดังนั้นความสำเร็จที่แท้จริงของผู้ใหญ่ต้องไม่มุ่งวัดเฉพาะทางด้านวิชาการ (Academic) เท่านั้น ควรวัดในส่วนของความต้องการและบทบาทที่เหมาะสมของผู้ใหญ่ด้วย

ผลการวิจัยที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนในปีที่ผ่านมา ไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา สอดคล้องกับ สองหล้า เทพเชาวินะ (2534) ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครปฐม และสุนทร สุทองหล่อ (2542) ศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่าผลการเรียนต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามมีการศึกษาวิจัยของบ็อกซ์(Box,1983) ซึ่งทำการศึกษาในเรื่อง Self Directed Learning Readiness ของนักศึกษาพยาบาลที่ Tulsa Junior College มลรัฐ Oklahoma รวมทั้ง นรินทร์ บุญชู (2532) ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตลอดจน ศศิธร กุลสิริสวัสดิ์ (2537) ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา ทั้งหมดพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนเฉลี่ยสะสมของผลการเรียนกับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3) เหตุผลที่เข้ามาศึกษา เมื่อทดสอบค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi - Square พบว่า เหตุผลที่เข้ามาศึกษามีความสัมพันธ์กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก เหตุผลที่เข้ามาศึกษา คือ สาเหตุสำคัญหรือแรงจูงใจ ที่ทำให้นักศึกษากลับเข้ามาเรียนใหม่อีกครั้ง และมีผลต่อเนื่องถึงความตั้งใจเรียน การควบคุมตนเอง ให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของแกริสัน (Garrison, 1997 อ้างถึงใน อาชญญา รัตนอุบล, 2542) ที่ให้ความสำคัญต่อ กระบวนการเกิดแรงจูงใจ เป็นอย่างมาก เพราะเป็นปัจจัยผลักดันที่ทำให้เกิดความคิดริเริ่มที่จะเรียน และสามารถดำรงรักษาความพยายามเรียนรู้ต่อเนื่องไปสู่ความสำเร็จได้

ผลการวิจัยที่พบว่า เหตุผลที่เข้ามาศึกษามีความสัมพันธ์กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรย์โนลด์ (Reynolds,1985) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง กับแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของ นักศึกษาผู้ใหญ่นอกเวลาทำการศึกษาที่วิทยาลัยชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างแรงจูงใจด้านความรู้ทางสติปัญญา และความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง

3.2 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทดสอบความสัมพันธ์ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า

1) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีรายละเอียดดังนี้

1.1) การวิเคราะห์ความต้องการ มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการกำหนดจุดมุ่งหมาย, การวางแผนการเรียน, การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล ($r_{xy} = 0.47, 0.34, 0.41$ และ 0.44 ตามลำดับ)

1.2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการวางแผนการเรียน, การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล ($r_{xy} = 0.39, 0.36, 0.39$ ตามลำดับ)

1.3) การวางแผนการเรียน มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการแสวงหาแหล่งวิทยาการและการประเมินผล ($r_{xy} = 0.41, 0.38$ ตามลำดับ)

1.4) การแสวงหาแหล่งวิทยาการ มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิตกับการประเมินผล ($r_{xy} = 0.60$)

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก องค์ประกอบของปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 5 ประการ ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ, การกำหนดจุดมุ่งหมาย, การวางแผนการเรียน, การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล ซึ่งปัจจัยเหล่านี้คือกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ช่วยให้นักศึกษาสามารถคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ เรียนรู้ อย่างเป็นระบบ ดังนั้นทุกองค์ประกอบของ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ โนลส์ (Knowles, 1976) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองคือ การวิเคราะห์ความต้องการ, การกำหนดจุดมุ่งหมาย, การวางแผนการเรียน, การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล สอดคล้องกับ แนวคิดของ สเคเจอร์ (Skager, 1978 : 116-117) กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องมีการวางแผนการเรียนรู้ความต้องการ วางจุดหมายที่สอดคล้องกับความต้องการนั้น วางแผนการปฏิบัติ เปิดกว้างต่อประสบการณ์ และมีการประเมินผลตนเอง ส่วนเดียร์เด็น (Dearden, 1975 อ้างถึงใน Boud, 1982:22) กล่าวว่า ผู้เรียนต้องสามารถตั้งเป้าหมาย หลักการ และวางแผนงานของตนเองจากความมุ่งหมายและความต้องการของตนเองอย่างเสรี รวมทั้งฮีมสตรา (Hiemstra, 1994:5395) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น ควรดูแลจัดหาแหล่งความรู้ให้ผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการคิดวิเคราะห์ รวมถึงการประเมินผล และโคลและเซน (Cole and Chan, 1994:143) กล่าวว่าครูควรช่วยให้นักเรียนตั้งเป้าหมายที่มีมาตรฐาน ชัดเจนและท้าทาย ไม่กำกวม ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป สามารถทำสำเร็จได้โดยเร็ว ช่วยให้นักเรียนวางแผนการทำงาน และการประเมินผลความก้าวหน้าของตนเองได้มากขึ้น ตลอดจน สุวรรณฯ ยะนคร (2533) ศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและ

นักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับการเรียนด้วยการนำตนเองในโรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญ กรุงเทพมหานคร พบว่าครูสังคมศึกษา และนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับการเรียนด้วยการนำตนเอง ในประเด็นต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน

2) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทุกองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีรายละเอียดดังนี้ การวิเคราะห์ความต้องการ, การกำหนดจุดมุ่งหมาย, การวางแผนการเรียน, การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง $r_{xy} = 0.48, 0.52, 0.44, 0.52, 0.54$ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้ คือ กระบวนการที่ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ช่วยให้นักศึกษาสามารถคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ เรียนรู้ อย่างเป็นระบบปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทุกองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ อุนตา นพคุณ (2527: 83-84) ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ รวมทั้งเงื่อนไขการเรียนรู้ และหลักการสอนที่ดีกว่าช่วยทำให้เกิดความเจริญเติบโต และพัฒนาในตัวผู้เรียน รวมทั้ง บรอกเคตต์ และฮีมสตรา (Brockett and Hiemstra, 1991:11,133) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นบุคลิกลักษณะที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน อาจมีอยู่ในระดับมากหรือน้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเรียนรู้ของบุคคลนั้น และความช่วยเหลือ สนับสนุนให้บุคคลมีศักยภาพในการนำตนเองเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีนอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในเชิงนิมิต ได้แก่ เหตุผลที่เข้ามาศึกษาและ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทุกองค์ประกอบ ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนักการศึกษาผู้ใหญ่

นักการศึกษาผู้ใหญ่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานครได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการการศึกษา ครูอาจารย์ วิทยากรในสถานประกอบการ นักวิชาการ ฯลฯ สามารถนำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงาน พัฒนาเทคนิควิธีการสอนของครู พัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ จัดระบบการเรียนรู้ที่มีการส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดบุคลิกภาพที่นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งนักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมและสามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้กลุ่มนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานครได้

1.2 นักการศึกษาผู้ใหญ่ควรคำนึงถึง เหตุผลที่นักศึกษาเข้ามาศึกษา เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองตามสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งเหตุผลที่เข้ามาศึกษา ตลอดจนจะทำให้ผู้สอนจะเข้าใจนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

1.3 วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการคือ

1) ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้, มโนมิตต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ, ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้, รับผิดชอบในการเรียนรู้, ความรักการเรียนรู้, ความคิดสร้างสรรค์, มองอนาคตในแง่ดี, ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา

2) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ, การกำหนดจุดมุ่งหมาย, การวางแผนการเรียน, การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล

1.4 นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ได้แก่ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้, มโนมิตต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ, ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้, รับผิดชอบในการเรียนรู้, ความรักการเรียนรู้, มองอนาคตในแง่ดี, ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา ยกเว้น ด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอน ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้นด้วย

1.5 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ, การกำหนดจุดมุ่งหมาย, การวางแผนการเรียน, การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ในเชิงนิมิต กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จึงต้องคำนึงถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆเหล่านี้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ผลการวิจัยนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบ งานการศึกษาออกโรงเรียน สามารถนำไปใช้ในการกำหนดแผน การจัดการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพได้อย่างเหมาะสม นำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้ครูแนะนำ ยุทธวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สนับสนุนให้นักศึกษาได้ฝึกฝนความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์ สถานศึกษาต่างๆได้แก่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานครและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด จะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา และสาขาวิชาที่สอน มีการฝึกทักษะ กระบวนการจัดการ การเรียนรู้ จากประสบการณ์ โดยร่วมมือกับชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด ในการนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินงานดังนี้

2.1 กรมการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการพัฒนาศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานครและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดให้มีการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยดำเนินการดังนี้

1) พิจารณาคัดเลือกศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และศูนย์ศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ที่มีความพร้อมในการผสมผสาน รูปแบบการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self - Directed Learning) สามารถสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวให้บังเกิดผลสำเร็จ ในจำนวนที่เหมาะสม

2) จัดประชุมชี้แจงผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดที่คัดเลือกมา เพื่อให้รับรู้นโยบาย เทคนิควิธีและผลดีของการ

จัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนแบบใหม่ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน แผนการปฏิบัติงาน และติดตามประเมินผลเมื่อดำเนินการสำเร็จ ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนจะมีประกาศเกียรติคุณ การเป็นศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานครและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ที่มีการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สมบูรณ์

3) จัดประชุมชี้แจงนโยบาย แผนงาน ข้อมูลเทคนิควิธีและผลดีของการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนแบบใหม่ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน แผนการปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลและประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูหัวหน้าสายงาน และครูที่สอนนักศึกษาทุกคนรวมทั้งวิทยากรพิเศษในสถานประกอบการ เพื่อจัดทำแผนการเรียนการสอนร่วมกัน เป็นแนวทางและต้นแบบสำหรับให้แต่ละศูนย์ฯ นำไปพัฒนาต่อ เพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาหลักสูตร และสภาพนักศึกษา สภาวะแวดล้อมอื่นๆ ของแต่ละแห่ง โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้เชี่ยวชาญเทคนิคการเรียนการสอนด้วยการนำตนเอง เป็นผู้อำนวยความสะดวก

4) ให้การสนับสนุน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดต่างๆ ตามที่แต่ละศูนย์ฯ ขอความช่วยเหลือมา เช่น สนับสนุนวิทยากร, งบประมาณ, ให้คำปรึกษา แนะนำ ฯลฯ

5) ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน จัดพิธีการประกาศเกียรติคุณให้ศูนย์การเรียนที่ทำได้สำเร็จ

6) ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิผลการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมและแบบใหม่ ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนใหม่

7) ขยายผลการดำเนินงานในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดอื่นๆ ต่อไปให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

2.2 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดต่างๆ

1) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนของสถานศึกษา ให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self - Directed Learning) แจกเจ้าหน้าที่ทุกคนในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร หรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดรับทราบ ว่าต่อไปนี้เป็นศูนย์การเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างสมบูรณ์

2) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และดำเนินการสนับสนุนให้งานดังกล่าวบรรลุผล

3) จัดประชุมคณะครูที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในวิชาที่ตนรับผิดชอบสอน จัดทำแผนการสอน วิธีการสอนเพื่อเตรียมก่อนการสอนจริง โดยใช้แนวคิดจากต้นแบบ ซึ่งได้มาจากการประชุมปฏิบัติการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน นำเสนอต่อที่ประชุม เพื่อร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม

4) เมื่อแรกรับนักศึกษา มีการปฐมนิเทศ ให้ผู้ที่เข้ามาสมัครเรียนได้รู้ว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร หรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่างๆแห่งนี้ มีการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เริ่มทำความรู้จักกับวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ และให้ความมั่นใจแก่นักศึกษาว่า นักศึกษาทุกคนสามารถเรียนรู้ได้

5) แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล การจัดการเรียนการสอนทุกภาคเรียน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอน แบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการเรียนการสอนด้วยวิธีอื่นๆเช่นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือ ฯลฯ

3.2 ควรศึกษาวิจัย เพื่อหาปัจจัยที่จะพยากรณ์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3.3 ศึกษาวิจัยคุณภาพของแหล่งทรัพยากร ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เช่นคุณภาพของสื่อที่เรียน คุณภาพของแหล่งการเรียนรู้

3.4 ศึกษาพฤติกรรมกรเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ประสบผลสำเร็จของนักศึกษา

3.5 ศึกษาบทบาทของครูที่นักศึกษาต้องการในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3.6 ศึกษารูปแบบวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่นักศึกษาต้องการ เช่น รูปแบบวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ครูเป็นผู้นำ รูปแบบวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ศึกษานำตนเองในระดับต้น, ระดับกลางหรือระดับสูง

3.7 ศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง